

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
Marian Banaś

KBF.410.001.14.2024

Pan Adam Glapiński
Prezes Narodowego Banku Polskiego
Narodowy Bank Polski
ul. Świętokrzyska 11/21
00-919 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały Nr 56/2014 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli z dnia 4 czerwca 2024 r. oraz w wyniku sprostowania oczywistych omyłek pisarskich dokonanego w dniu 21 maja 2024 r.

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. – Bankowa obsługa budżetu państwa i niektórych jednostek sektora finansów publicznych przez Narodowy Bank Polski oraz wybranych kosztów działania Narodowego Banku Polskiego w 2023 r.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Narodowy Bank Polski, ul. Świętokrzyska 11/21, 00-919 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Glapiński, Prezes Narodowego Banku Polskiego od 21 czerwca 2016 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Budżetu i Finansów.
Kontroler/Kontrolerzy	1) Jerzy Kukurba, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KBF/36/2024 z 19 stycznia 2024 r. 2) Dariusz Starnowski, p.o. wicedyrektora Departamentu Budżetu i Finansów NIK, upoważnienie do kontroli nr KBF/35/2024 z 19 stycznia 2024 r. (akta kontroli tom I str.1-2)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny prawidłowości prowadzenia bankowej obsługi budżetu państwa i niektórych jednostek sektora finansów publicznych przez Narodowy Bank Polski (dalej: NBP lub Bank) oraz wybranych kosztów działania NBP w 2023 r.</p> <p>Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– prowadzenie przez NBP obsługi centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa oraz rachunków bieżących i pomocniczych jednostek sektora finansów publicznych;– realizacja przelewów składanych przez ministra właściwego do spraw budżetu państwa, finansów publicznych i instytucji finansowych (dalej: Minister Finansów);– obsługa lokat terminowych Ministra Finansów oraz innych jednostek sektora finansów publicznych;– wybrane koszty działania Narodowego Banku Polskiego, w tym w szczególności koszty wynagrodzeń w 2023 r. oraz koszty działalności promocyjnej i informacyjnej poniesione w 2023 r.
Zakres kontroli	<p>Podstawą sformułowania oceny wyżej wymienionych obszarach były ustalenia dokonane w wyniku:</p> <p>a) w zakresie obsługi budżetu państwa w 2023 r.:</p> <ul style="list-style-type: none">– zbadania, czy NBP wykonywał bankową obsługę budżetu państwa zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych², rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa³, rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i trybu

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm., dalej: ustawa o finansach publicznych.

³ Dz. U. z 2021 r. poz. 259, ze zm.

dokonywania operacji na rachunkach bankowych prowadzonych dla obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych oraz zakresu i terminów udostępniania informacji o stanach środków na tych rachunkach⁴, oraz z postanowieniami umowy zawartej z Ministrem Finansów na obsługę centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa i umów na obsługę rachunków bankowych innych jednostek sektora finansów publicznych;

- sprawdzenia, czy przestrzegane były codzienne limity stanu lokat Ministra Finansów w NBP;
 - zbadania losowo wybranej próby lokat Ministra Finansów w celu ustalenia, czy ich obsługa była zgodna z warunkami zawartych umów;
- b) w zakresie wybranych kosztów działania NBP w 2023 r.:
- zbadania stanu zatrudnienia i kosztów wynagrodzeń oraz przyczyn ewentualnych zmian tych wielkości;
 - sprawdzenia czy wielkość środków na wynagrodzenia w NBP i zasady wynagradzania ustalane były zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi;
 - skontrolowania wysokości wydatków poniesionych na działalność informacyjną i promocyjną z uwzględnieniem realizowanych zadań;
 - zbadania czy proces planowania objętych kontrolą wydatków informacyjnych i promocyjnych był rzetelny, a ich realizacja zgodna z kryteriami legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prowadzenie przez NBP bankowej obsługi budżetu państwa i niektórych jednostek sektora finansów publicznych. W zakresie realizacji przez NBP w 2023 r. wybranych kosztów działania stwierdzono nieprawidłowości oraz wniesiono uwagi.

Uzasadnienie oceny ogólnej

NBP w sposób prawidłowy wykonywał bankową obsługę budżetu państwa, terminowo i rzetelnie realizował złożone przez Ministra Finansów polecenia przelewów oraz prawidłowo naliczał i przekazywał na rachunki deponentów odsetki od lokat złotych i walutowych.

Określone w *Planie finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2023* limity kosztów wynagrodzeń oraz działalności informacyjnej i promocyjnej nie zostały przekroczone.

Niemniej NIK wskazuje na nieokreślenie przez NBP w regulacjach wewnętrznych zasad postępowania i działań naprawczych w przypadku przekroczenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia zasadniczego oraz maksymalnej wysokości wynagrodzenia całkowitego pracownika NBP. Ponadto według NIK NBP w celu określenia maksymalnych wynagrodzeń zasadniczych w poszczególnych kategoriach zaseregowania pracowników wykorzystywał niemiarodajne dane o wynagrodzeniach polskiego sektora bankowego. Dodatkowo nagrody przyznawane Prezesowi NBP, wiceprezesowi – pierwszemu zastępcy Prezesa NBP oraz

⁴ Dz. U. z 2024 r. poz. 436.

⁵ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

wiceprezesowi NBP nie były uzależniane od wyników osiąganych przez NBP i efektów ich działań wpływających na wykonanie celów polityki pieniężnej, na które to nagrody wydatkowano w 2023 r. środki w łącznej wysokości 1912,6 tys. zł. W regulacjach wewnętrznych określających zasady działalności NBP nie określono podmiotu przyznającego nagrodę Prezesowi NBP. Poza tym w NBP stosowano niejednolite podejście do sposobu rozliczania umów cywilnoprawnych zawieranych z pracownikami NBP.

NBP nie wywiązał się z obowiązku terminowego udostępnienia w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej NBP informacji o wynagrodzeniach w NBP w 2023 r., zgodnie z art. 66 ust. 6 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim⁶, a upublicznione przez NBP informacje na ten temat nie odzwierciedlały danych o zarobkach poszczególnych osób zatrudnionych w NBP na stanowiskach kierowniczych, co według NIK było intencją ustawodawcy.

Ponadto NIK zakwestionowała brak dokonywania przez NBP analiz rynku i docelowych grup odbiorców pod kątem ich wiedzy i świadomości o zagadnieniach stanowiących przedmiot kampanii informacyjnych i promocyjnych prowadzonych przez NBP. Oprócz tego NBP nie przeprowadził ewaluacji skuteczności i efektywności prowadzonych kampanii, ze względu na nieokreślenie na etapie ich planowania mierzalnych wskaźników realizacji celów i sposobów ich monitorowania. NIK zwróciła również uwagę, że koszty promocji monet i banknotów wzrosły w latach 2020-2023 niemal pięciokrotnie, co nie przełożyło się na wzrost ich sprzedaży.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Bankowa obsługa budżetu państwa w 2023 r.

NBP prowadził bankową obsługę budżetu państwa na podstawie przepisów działu III, rozdziału 7 ustawy o finansach publicznych oraz art. 3 ust. 2 pkt 4 i art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy o NBP. W ramach bankowej obsługi budżetu państwa NBP prowadził centralny rachunek bieżący budżetu państwa oraz rachunki bieżące i pomocnicze jednostek sektora finansów publicznych. NBP obsługiwał również rachunki lokat terminowych Ministra Finansów oraz innych jednostek sektora finansów publicznych (państwowych jednostek budżetowych, urzędów obsługujących organy podatkowe i Bankowego Funduszu Gwarancyjnego). Szczegółowe zasady prowadzenia przez NBP rachunków bankowych były określone w umowach zawartych z Ministrem Finansów i innymi jednostkami sektora finansów publicznych oraz w regulaminie prowadzenia przez NBP rachunków bankowych.

W ramach bankowej obsługi budżetu państwa NBP na koniec 2023 r. obsługiwał 2884 jednostki sektora finansów publicznych (wzrost o jedną jednostkę), dla których prowadził 28 805 rachunków (wzrost o 1226 rachunków), w tym 7353 rachunki bieżące w złotych (wzrost o 69 rachunków), 6835 rachunków pomocniczych w złotych (wzrost o 546 rachunków), 457 rachunków w walutach obcych (132 bieżące i 325 pomocniczych, wzrost odpowiednio o pięć i 27 rachunków), 14 010 rachunków VAT (wzrost o 555 rachunków), 92 rachunki lokat terminowych w złotych (spadek o 10 rachunków) i 58 rachunków lokat terminowych w walutach obcych (wzrost o 34

⁶ Dz.U. z 2022 r. poz. 2025, dalej także: ustawa o NBP.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

rachunki). W 2023 r. NBP objął obsługą siedem nowych podmiotów, a zakończył obsługę sześciu podmiotów.

(akta kontroli: tom I str. 3-83)

Według stanu na 10 kwietnia 2024 r. na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa w NBP były zaewidencjonowane dochody w 573 957 931,8 tys. zł, wydatki w wysokości 659 586 491 tys. zł, oraz deficyt budżetowy w wysokości 85 628 559,2 tys. zł.⁸

(akta kontroli: tom I str. 209-210)

Ustalono, że w okresie przejściowym po zakończeniu 2023 r. osiem z 2884 jednostek nie dokonało pełnego rozliczenia zrealizowanych dochodów za 2023 r. w terminie określonym w § 22 ust. 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (tj. do 15 stycznia 2024 r.), a trzy jednostki nie rozliczyły rachunków wydatków. Opóźnienia w rozliczeniu dochodów wyniosły od jednego do jedenastu dni, a w przypadku wydatków od trzech do ośmiu dni.

Wszystkie pozostałe rozliczenia w okresie przejściowym zostały przeprowadzone w terminach określonych odpowiednio w § 22 ust. 6, 8, 10 i 11 z uwzględnieniem zasady określonej w § 22 ust. 12 rozporządzenia Ministra Finansów z 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa (tj. 22, 25 i 31 stycznia i 15 lutego 2024 r.)

(akta kontroli: tom I str. 64)

Zgodnie z dyspozycją Ministerstwa Finansów, po rozliczeniu środków budżetowych za 2023 r. i przekazaniu ich na centralny rachunek bieżący budżetu państwa przez państwowe jednostki budżetowe i urzędy obsługujące organy podatkowe, NBP dokonał zamknięcia 26 stycznia 2024 r. rachunków dochodów państwowych jednostek budżetowych oraz rachunków dochodów budżetu państwa gromadzonych przez urzędy obsługujące organy podatkowe, a 19 lutego 2024 r. rachunków dla obsługi: wydatków państwowych jednostek budżetowych, dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa oraz wpływów z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa.

W 2023 r. NBP realizował przelewy zgodnie z dyspozycjami płatniczymi Ministra Finansów. W 2023 r. nie wystąpiły przypadki odrzucenia przez NBP przelewów złożonych przez Ministra Finansów.

(akta kontroli: tom I str. 3-83)

W 2023 r. NBP obsługiwał 549 lokat Ministra Finansów (w tym 251 lokat overnight⁹), odsetki wypłacone wyniosły 145 753,9 tys. zł, a odsetki naliczone 145 513,9 tys. zł. Terminy zapadalności lokat innych niż overnight kształtowały się od jednego do siedmiu dni. Średniomiesięczna wartość lokat Ministra Finansów w złotych wahała się od 1 797 449,4 tys. zł w lutym 2023 r. do 3 143 767 tys. zł w kwietniu 2023 r.

W 2023 r. oprocentowanie lokat Ministra Finansów zmieniało się dwukrotnie 7 września oraz 5 października 2023 r. W obu przypadkach oprocentowanie uległo zmniejszeniu. W tych dniach zostały założone po dwie lokaty: jedna overnight i jedna siedmiodniowa. Sprawdzone prawidłowość obliczania odsetek dla tych czterech lokat. We wszystkich czterech przypadkach odsetki zostały naliczone prawidłowo

⁸ Dane przedstawiają stan rachunku po operacjach korygujących przeprowadzonych do 10 kwietnia 2024 r.

⁹ Lokata automatyczna dyspozycyjnego stanu środków budżetu państwa określonego w porozumieniu w sprawie szczegółowych zasad ustalania dyspozycyjnego stanu środków budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych, zawartym 31 grudnia 2019 r. pomiędzy NBP a Skarbem Państwa Ministerstwem Finansów (ze zm.).

z uwzględnieniem zmniejszonego w tych dniach oprocentowania. Ponadto sprawdzono prawidłowość obliczania odsetek dla 14 lokat złotych: dwóch siedmiodniowych, trzech sześciodniowych, dwóch pięciodniowych, dwóch czterodniowych, dwóch trzydniowych i trzech jednodniowych. We wszystkich przypadkach odsetki zostały wyliczone prawidłowo.

W aneksie nr 16 z 16 grudnia 2022 r. do umowy z 18 grudnia 2006 r. w sprawie lokowania środków pieniężnych Ministra Finansów na rachunkach lokat terminowych w złotych w NBP zostały określone na 2023 r. dzienne limity sumy ulokowanych środków¹⁰. Nie stwierdzono by w 2023 r. przekroczone te limity. Weryfikacji przestrzegania limitów dokonuje automatycznie system informatyczny NBP obsługujący rachunki bankowe budżetu państwa (ZSK-C), w którym wbudowane są odpowiednie funkcje kontrolne. System odnotowuje informację o każdej założonej lokacie w walucie krajowej. Następnie aktualizuje kwotę limitu wykorzystanego w bieżącym i ewentualnie kolejnych dniach (w zależności od terminu zapadalności lokaty) oraz sprawdza każdą dyspozycję założenia lokaty terminowej w złotych, czy kwota lokaty nie przekracza kwoty limitu pozostającego do wykorzystania. W przypadku przekroczenia limitu system odrzuca dyspozycję i lokata nie jest zakładana. Na 365 dni 2023 r. limit został wykorzystany w 21 dniach.

Zgodnie z § 6 ust. 4 umowy z 21 grudnia 2015 r.¹¹ regulującej prowadzenie rachunku bankowego w walutach obcych oraz sprzedaż i skup walut obcych na obsługę zobowiązań i należności Skarbu Państwa zawartej pomiędzy NBP a Ministrem Finansów (ze zm.) – Narodowy Bank Polski jest zobowiązany do utrzymywania lokat Ministra Finansów w walutach na okres od 2 do 90 dni.

Zasady oprocentowania lokat terminowych oraz sposób wyliczania i rozliczania odsetek od lokat regulują postanowienia § 6 i 7 powyższej umowy. Wartość stopy procentowej dla określonego przez Ministra Finansów okresu utrzymywania lokaty wprowadzana jest ZSK-C, przez pracownika Wydziału Obsługi Klienta w Oddziale Okręgowym NBP w Warszawie, a następnie skontrolowana przez innego pracownika tego samego wydziału. Proces naliczania i rozliczania odsetek od lokat odbywa się automatycznie w systemie ZSK-C.

W 2023 r. Minister Finansów założył w NBP 19 lokat w euro z terminem zapadalności od 7 do 90 dni i 25 lokat w dolarach amerykańskich na okres od 14 do 90 dni. Odsetki wypłacone wyniosły 36,8 mln EUR oraz 126,2 mln USD. Łącznie koszty NBP z tytułu zapłaty odsetek od lokat walutowych Ministra Finansów stanowiły równowartość 716,8 mln zł. Średniomiesięczny stan lokat w euro zawierał się w przedziale od 32,3 mln EUR (w grudniu) do 2326,7 mln EUR (we wrześniu), a lokat w dolarach amerykańskich wyniósł od 1774,8 mln USD (w marcu) do 4162,1 mln USD (w maju 2023 r.).

Analiza prawidłowości naliczania odsetek od pięciu lokat w euro Ministra Finansów oraz pięciu lokat w dolarach amerykańskich, których termin zapadalności przypadł w 2023 r. wykazała, że we wszystkich przypadkach odsetki zostały obliczone przez NBP prawidłowo, zgodnie z formułą przewidzianą dla lokat w walutach obcych.

(akta kontroli: tom I str. 3-217)

¹⁰ Zgodnie z § 18 ust. 6 umowy rachunku bankowego, prowadzonego w złotych z wykorzystaniem interfejsu B2B, łączącego ZSK-C NBP z systemem TREZOR MF, zawartej z Ministrem Finansów 31 grudnia 2019 r. (ze zm.) limitów tych nie stosuje się do lokat overnight.

¹¹ Zmienianej aneksem nr 1 z 12 grudnia 2016 r., aneksem nr 2 z 5 lipca 2018 r., aneksem nr 3 z 5 grudnia 2019 r., aneksem nr 4 z 6 kwietnia 2020 r., aneksem nr 5 z 20 sierpnia 2020 r., aneksem nr 6 z 4 sierpnia 2021 r. oraz aneksem nr 7 z 12 października 2023 r.

Ponadto w 2023 r. NBP obsługiwał 663 lokaty o terminach zapadalności od 1 do 360 dni¹² założone przez państwowe jednostki budżetowe, urzędy obsługujące organy podatkowe oraz Bankowy Fundusz Gwarancyjny (dalej także: BFG). Odsetki wypłacone tym podmiotom w 2023 r. wyniosły 7831 tys. zł, a 7545,6 tys. zł stanowiły odsetki naliczone. Średniomiesięczna wartość lokat pozostałych jednostek sektora finansów publicznych wahała się od 139 575,7 tys. zł (w lipcu) do 158 693,3 tys. zł (w maju 2023 r.).

Zgodnie z § 73 ust. 2 oraz § 74 ust. 5 Regulaminu prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych i świadczenia usługi bankowości elektronicznej, lokaty w walutach obcych mogą być zakładane na okres 30 dni i mogą być odnawiane na kolejne te same okresy. W przypadku odnawiania lokaty do kapitału doliczane są odsetki za poprzedni okres 30 dni. Pozostałe jednostki sektora finansów publicznych w 2023 r. założyły dziewięć lokat w euro na kwotę 11,9 tys. EUR, cztery lokaty w dolarach amerykańskich na kwotę 1801 tys. USD oraz jedną lokatę w funtach brytyjskich na kwotę 65,13 GBP. Odsetki z tytułu lokat wyniosły odpowiednio 0,3 tys. EUR, 86,8 tys. USD, 2,78 GBP i stanowiły równowartość 371,1 tys. zł. Średniomiesięczna wartość lokat w euro wahała się od 8,1 tys. EUR (we wrześniu 2023 r.) do 11,7 tys. EUR (w lipcu 2023 r.). W przypadku lokat w dolarach amerykańskich wartości te zawarte były w przedziale od 1714,4 tys. USD (w styczniu 2023 r.) do 1792,6 tys. USD (w grudniu 2023 r.).

Dyspozycje założenia lokat terminowych Ministra Finansów (za wyjątkiem lokat walutowych) oraz państwowych jednostek budżetowych, urzędów obsługujących organy podatkowe i BFG przekazywane były poprzez elektroniczne kanały dostępu do usług bankowych¹³ i automatycznie realizowane w systemie ZSK-C na podstawie zdefiniowanych parametrów.

W toku kontroli ustalono, że NBP zapewnił kontrolę nad procesem obliczania odsetek od środków zgromadzonych na rachunkach jednostek sektora finansów publicznych w NBP. Dane dotyczące okresów utrzymywania lokat i wysokości oprocentowania były wprowadzane do systemu informatycznego ZSK-C przez operatorów sprawujących nadzór merytoryczny nad działaniem tego systemu w Centrali NBP. Aktualizacja stóp procentowych dla lokat w walutach obcych¹⁴ odbywała się automatycznie, poprzez pobieranie do systemu ZSK-C danych publikowanych przez system TKW2¹⁵.

(akta kontroli: tom I str. 62 i 73-83)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

¹² Uchwała Nr 27/2014 Zarządu NBP z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu prowadzenia przez NBP rachunków bankowych i świadczenia usługi bankowości elektronicznej” oraz wzorów umów rachunku bankowego (ze zm.) w § 72 ust. 3 stanowi, że lokaty w złotych mogą być zakładane na okresy wynoszące 7, 14, 30, 90, 180 i 360 dni, bez możliwości odnawiania na kolejne okresy utrzymywania. Jednocześnie § 7 pkt 1 umowy z dnia 15 grudnia 2015 r. zawartej pomiędzy NBP O/O w Warszawie a BFG stanowi, że lokaty w złotych mogą być zakładane na okres jednodniowy.

¹³ TREZOR MF, Bankowość elektroniczna NBP (zwany NBE).

¹⁴ Uchwała Nr 27/2014 Zarządu NBP z dnia 5 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia „Regulaminu prowadzenia przez NBP rachunków bankowych i świadczenia usługi bankowości elektronicznej” oraz wzorów umów rachunku bankowego (ze zm.), w § 74 ust. 1 stanowi, że środki pieniężne, zgromadzone na lokatach w EUR, GBP oraz USD, są oprocentowane w skali rocznej według właściwej dla waluty rachunku lokaty stopy procentowej (bid), kwotowanej na stronach USDD=, EURD=, GBPD= dla jednego miesiąca na godzinę 13.00, lub, w przypadku braku takiego kwotowania - z ostatniego dostępnego kwotowania przed godziną 13.00 z dnia założenia lokaty, pomniejszonej o 1/8 punktu procentowego.

¹⁵ Jest to system informatyczny NBP, który wylicza kursy walut obcych oraz pobiera stawki depozytowe ustalone na rynku międzybankowym.

OCENA CZĄSTKOWA

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości w kontrolowanym obszarze Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie prowadzenie przez NBP bankowej obsługi budżetu państwa w 2023 r.

OBSZAR

2. Wybrane koszty działania Narodowego Banku Polskiego w 2023 r.

Opis stanu faktycznego

NBP prowadził gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego, zgodnie z art. 64 ustawy o NBP. *Plan finansowy Narodowego Banku Polskiego na rok 2023* (dalej także: plan finansowy) uchwalony przez Zarząd NBP 29 listopada 2022 r.¹⁶, został zatwierdzony przez Radę Polityki Pieniężnej 7 grudnia 2022 r.¹⁷

W planie finansowym przyjęto, że działalność NBP w 2023 r. zamknie się wynikiem finansowym na poziomie zerowym. Wynik z działalności bankowej zaplanowano na poziomie dodatnim 1932,1 mln zł, a koszty działania i amortyzacji w wysokości odpowiednio 1836,1 mln zł i 96 mln zł. Planowany na 2023 r. zerowy wynik finansowy był wyższy od określonego w planie finansowym NBP na 2022 r. ujemnego wyniku w wysokości 3478,4 mln. zł, na który składały się: strata z działalności bankowej na poziomie 1934,3 mln zł oraz koszty działania i amortyzacji w wysokości odpowiednio 1449,3 mln zł i 94,8 mln zł.

W 2023 r. NBP poniósł stratę w wysokości 20 800 mln zł, wynik z działalności bankowej był ujemny i wyniósł 18 975,9 mln zł, a koszty działania i amortyzacji odpowiednio 1733,5 mln zł i 90,6 mln zł. Strata z działalności bankowej była o 20 908 mln zł wyższa od planowanej w tej pozycji wartości dodatniej 1932,1 mln. zł, a w porównaniu do 2022 r. strata pogłębiła się o 3533,9 mln zł, tj. o 22,9%. Koszty działania NBP zrealizowane w 2023 r. były o 102,6 mln zł (o 5,6%) niższe od planowanych. W porównaniu do 2022 r. koszty te zwiększyły się o 327,3 mln zł, tj. o 23,3%.

(akta kontroli: tom IV str. 6-105 i 278-367)

Kontrolą NIK w Narodowym Banku Polskim objęto koszty wynagrodzeń w wysokości 775,4 mln zł oraz koszty działalności informacyjnej i promocyjnej o wartości 30,9 mln zł poniesione w 2023 r. W zakresie kosztów wynagrodzeń skontrolowano przyznanie premii i nagród 60 pracownikom oraz umowy cywilnoprawne zawarte z 12 pracownikami na łączną kwotę 13 mln zł, co stanowiło 1,7% kosztów wynagrodzeń oraz poniesione wydatki na dwie kampanie informacyjne i promocyjne w wysokości 3 mln zł, co stanowiło 9,7% kosztów działalności informacyjnej i promocyjnej.

2.1. Koszty wynagrodzeń

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy o NBP wielkość środków na wynagrodzenia ustalana jest corocznie w planie finansowym NBP, z uwzględnieniem poziomu płac w sektorze bankowym. Art. 66 ust. 3 ustawy o NBP stanowi, że zasady wynagradzania pracowników NBP ustala Zarząd NBP w drodze uchwały. Szczegółowe zasady i warunki wynagradzania pracowników NBP obowiązujące w 2023 r. zostały określone w zmienianej uchwale nr 8/1999 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 5 lutego 1999 r. w sprawie zasad polityki kadrowej i płacowej w Narodowym

¹⁶ Uchwała nr 56/DRF/2022 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie *Planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2023*.

¹⁷ Uchwała nr 16/2022 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 7 grudnia 2022 r. w sprawie zatwierdzenia *Planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2023*.

Banku Polskim (dalej także: uchwała nr 8/1999) oraz w zmienianej uchwale nr 13/2019 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników Narodowego Banku Polskiego (dalej także: uchwała nr 13/2019).

Postanowienia § 12 uchwały nr 8/1999 stanowią, że wielkość środków na wynagrodzenia pracowników, ustalana jest w planie finansowym NBP w wysokości zapewniającej uzyskanie przeciętnego poziomu wynagrodzeń pracowników na poziomie nieprzekraczającym 1,8 przeciętnego wynagrodzenia w sektorze bankowym. Planowany wzrost przeciętnej płacy w 2023 r. ustalony został na podstawie danych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego i z Departamentu Analiz i Badań Ekonomicznych NBP oraz prognozowanych danych z ustawy budżetowej. Udział średniej płacy NBP w stosunku do sektora bankowego założono na poziomie 1,4.

W planie finansowym NBP koszty wynagrodzeń wraz z narzutami zostały ustalone w wysokości 784,6 mln zł, w tym koszty wynagrodzeń osobowych w wysokości 611,2 mln zł, bezosobowych 4,9 mln zł, koszty narzutów na wynagrodzenia 143,4 mln zł, a koszty rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników w wysokości 25,1 mln zł. Planowane na 2023 r. koszty wynagrodzeń były wyższe od określonych w planie finansowym NBP na 2022 r. o 97,9 mln zł, tj. o 14,3%, w tym koszty wynagrodzeń osobowych wyższe o 76,1 mln zł, tj. o 14,2%, bezosobowe wyższe o 0,6 mln zł, tj. o 14%, koszty narzutów na wynagrodzenia wyższe o 20,3 mln zł, tj. o 16,5%, a koszty rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników wyższe o 1 mln zł, tj. o 4,1%. Na 2023 r. zaplanowano wskaźnik wzrostu przeciętnej płacy w Banku o 11%. Plan finansowy nie podlegał aktualizacji w obszarze kosztów wynagrodzeń za wyjątkiem zwiększenia wskaźnika wzrostu przeciętnej płacy o 0,9 p.p.¹⁸ do 11,9%.

W latach 2020-2023 koszty wynagrodzeń wzrosły o 168,9 mln zł, tj. o 27,8%. W 2023 r. wynagrodzenia pracowników wraz z narzutami wyniosły 775,4 mln zł i były niższe od planowanych o 9,3 mln zł, tj. o 1,2%. Wynagrodzenia osobowe wyniosły 591,3 mln zł i były niższe od przyjętych w planie o 19,9 mln zł, tj. o 3,3%, wynagrodzenia bezosobowe wyniosły 3,6 mln zł o 1,3 mln zł niższe od planowanych, tj. o 26,4%, narzuty na wynagrodzenia zrealizowano na poziomie 136,8 mln zł niższym o 6,6 mln zł, tj. o 4,6%, a koszty rezerw na przyszłe zobowiązania wyniosły 43,7 mln zł i były wyższe od planowanych o 18,5 mln zł, tj. o 73,9%¹⁹. Łączny limit kosztów wynagrodzeń osobowych wraz z narzutami nie został przekroczony. Niższe wykonanie kosztów wynagrodzeń osobowych wraz z narzutami wynikało z niższego niż zakładano poziomu przeciętnego zatrudnienia w NBP. Główną pozycję wynagrodzeń stanowiły wynagrodzenia zasadnicze w wysokości 383,7 mln zł, premie wyniosły 122,8 mln zł, dodatkowe wynagrodzenia roczne 42,6 mln zł, a nagrody 33,9 mln zł. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w NBP w 2023 r. wyniosło 15 173 zł²⁰. Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w gospodarce narodowej w 2023 r. wynosiło 6246,13 zł²¹, natomiast według Ogólnopolskiego Badania Wynagrodzeń

¹⁸ Zmiana wskaźnika była spowodowana obniżeniem udziału średniego wynagrodzenia pracowników NBP w stosunku do sektora bankowego za 2022 r. do poziomu 1,32 (poniżej założonego poziomu 1,4).

¹⁹ Wzrost kosztów rezerw na przyszłe zobowiązania spowodowany był uaktualnieniem stanu rezerw na 31 grudnia 2022 r. przez aktuarusza oraz zmianą stopy dyskontowej i dynamiki wzrostu wynagrodzeń przyjętych przez aktuarusza do wyceny odpraw emerytalnych i rentowych oraz nagród jubileuszowych na 31 grudnia 2023 r.

²⁰ Przeciętne wynagrodzenie w NBP w latach 2020-2023 systematycznie rosło od 11 875 zł do 15 173 zł, tj. łącznie o 27,8%.

²¹ Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 16 lutego 2024 r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w 2023 r. i w drugim półroczu 2023 r.

przeprowadzonego przez Sedlak & Sedlak²² w 2022 roku mediana miesięcznych wynagrodzeń w bankowości wyniosła 8000 zł²³.

(akta kontroli: tom V str. 5-33 i 57; tom IV str. 46-49; tom VI str. 116-118)

Wynagrodzenie zasadnicze pracowników NBP

Zgodnie z § 2 ust. 2 uchwały nr 13/2019 maksymalne wynagrodzenie zasadnicze w poszczególnych kategoriach zaszeregowania nie może przekraczać 1,8 przeciętnego wynagrodzenia na porównywalnych stanowiskach w sektorze bankowym, z zastrzeżeniem ustępu 3.

W celu określenia maksymalnych wynagrodzeń zasadniczych w poszczególnych kategoriach zaszeregowania NBP wykorzystuje w swoich analizach raport firmy Korn Ferry²⁴, w którym ustalone jest przeciętne wynagrodzenie zasadnicze w sektorze bankowym. Otrzymany w 2023 r. raport przedstawiał analizę danych o wynagrodzeniach w 2022 r. w zbadanej grupie 27 banków, w tym 22 banków komercyjnych, trzech oddziałów instytucji kredytowych oraz Narodowego Banku Polskiego i Banku Światowego.

Zdaniem NIK dobór podmiotów do badania nie był reprezentatywny dla struktury sektora bankowego w Polsce, gdyż polegał na zgłoszeniu się danego podmiotu do badania, przekazaniu własnych danych i zamówieniu raportu²⁵. Według danych prezentowanych przez Urząd Komisji Nadzoru Finansowego na 31 grudnia 2022 r.²⁶ w Polsce działało 560 podmiotów sektora bankowego, w tym 30 banków komercyjnych, 34 oddziały instytucji kredytowych i banków zagranicznych oraz 496 banków spółdzielczych (dane te nie uwzględniają NBP i Banku Światowego, objętych badaniem Korn Ferry). W związku z powyższym w ocenie NIK raport Korn Ferry nie zawierał w pełni miarodajnych danych o wynagrodzeniach polskiego sektora bankowego.

Badanie ewentualnego przekroczenia maksymalnego wynagrodzenia zasadniczego w danej kategorii zaszeregowania przeprowadzane jest w NBP każdorazowo przy zmianie wynagrodzenia zasadniczego danego pracownika lub zatrudnieniu nowego pracownika oraz na koniec każdego roku. Na 31 grudnia 2023 r. NBP stwierdził dwa przypadki przekroczenia maksymalnego wynagrodzenia zasadniczego w dwóch kategoriach zaszeregowania. W jednym przypadku z pracownikiem została rozwiązana umowa o pracę 8 stycznia 2024 r. Drugi przypadek dotyczy pracownika zatrudnionego na stanowisku dealera ze stażem pracy 24 lata, który ze względu na średnie wykształcenie nie ma możliwości awansu na wyższe stanowisko i zmianę kategorii zaszeregowania. Dyrektor Departamentu Kadr poinformował, że jedyną możliwością awansu na wyższe stanowisko jest uzupełnienie przez pracownika wyższego wykształcenia²⁷. Taką informację przekazano dyrektorowi departamentu, w którym pracownik jest zatrudniony.

NIK zauważa, że w § 2 ust. 2 uchwały nr 13/2019 ustalono wysokość maksymalnego wynagrodzenia zasadniczego w poszczególnych kategoriach zaszeregowania, ale nie określono zasad postępowania i działań naprawczych w przypadku przekroczenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia zasadniczego, przez co wyznaczenie takiego

²² Polska firma doradztwa w obszarze zasobów ludzkich z ponad 30-letnim doświadczeniem.

²³ W 2022 roku w Ogólnopolskim Badaniu Wynagrodzeń wzięły udział 4602 osoby zatrudnione w bankowości (<https://wynagrodzenia.pl/arttykul/wynagrodzenia-w-bankowosci-w-2022-roku>).

²⁴ Globalna firma doradztwa w obszarze zasobów ludzkich działająca w ponad 50 krajach.

²⁵ W przypadku gdy podmiot nie wyrażał chęci zakupu raportu, nie brał udziału w badaniu.

²⁶ Dane miesięczne sektora bankowego - styczeń 2024 r. (https://www.knf.gov.pl/?articleId=56224&p_id=18).

²⁷ Pracownik ukończył studia pięcioletnie, ale nie przystąpił do obrony pracy magisterskiej.

limitu jest nieskuteczne. Brak określenia tych zasad NIK uznała jako działanie nierzetelne.

Zgodnie z § 2 ust. 3 uchwały nr 13/2019 maksymalne wynagrodzenie na poszczególnych stanowiskach, z wyłączeniem wiceprezesów NBP oraz członków Zarządu NBP, nie może przekroczyć 0,6-krotności wynagrodzenia Prezesa NBP, liczonego bez nagrody jubileuszowej, odprawy emerytalnej i rentowej oraz ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Maksymalne wynagrodzenie całkowite dla pracownika w 2023 r. wyniosło 795 251,7 zł. Żadnemu pracownikowi nie przyznano wyższego wynagrodzenia aniżeli ustalono to w regulacjach wewnętrznych. Kontrola przestrzegania tego limitu dokonywana jest co miesiąc w odniesieniu do przewidywanego wynagrodzenia Prezesa NBP w danym roku.

NIK zauważa, że w § 2 ust. 3 uchwały nr 13/2019 ustalono wysokość maksymalnego wynagrodzenia na poszczególnych stanowiskach, ale ponownie nie określono zasad postępowania i działań naprawczych w przypadku przekroczenia maksymalnego wynagrodzenia całkowitego, przez co wyznaczenie takiego limitu jest nieskuteczne. Brak określenia tych zasad w przepisach wewnętrznych regulujących kwestie wysokości wynagrodzeń pracowników NBP, podobnie jak w przypadku przekroczenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia zasadniczego, NIK uznała jako działanie nierzetelne.

(akta kontroli: tom V str. 62, 137-139; tom VI str. 118-119; tom VIII str. 588 - plik nr 1 i 4)

Premie i nagrody dla pracowników NBP

Stosownie do § 5 uchwały nr 13/2019 w ramach środków na wynagrodzenia ustalonych w planie finansowym NBP wydziela się środki z przeznaczeniem na premie dla pracowników. Zasady przyznawania i wypłacania pracownikom premii oraz ustalania wysokości środków na premie określone zostały w załączniku nr 3 do tej uchwały. Zgodnie z § 4 tego załącznika wysokość środków na premie oraz wskaźnik procentowy jej naliczenia ustala Prezes NBP na wniosek dyrektora Departamentu Kadr. W § 7 tego załącznika wskazano, że przyznanie premii jest poprzedzone oceną pracy pracownika, z wyjątkiem członków Zarządu NBP, których to nie dotyczy. W przepisie tym wskazano również kryteria jakie brane są pod uwagę przy ocenie pracy pracownika przed przyznaniem mu premii. Oceny pracy pracownika dokonuje jego bezpośredni przełożony, biorąc pod uwagę ww. kryteria. Pracownik ma prawo do informacji o wysokości wskaźnika premii oraz o ocenie jego pracy mającej wpływ na wysokość premii. Jedynie nieprzyznanie premii wymaga pisemnego uzasadnienia sporządzanego na wniosek pracownika.

Wskaźnik procentowy naliczania premii w poszczególnych kwartałach 2023 r. dla departamentów/jednostek organizacyjnych NBP został zrealizowany na poziomie 32,5% za każdy kwartał. Wskaźnik był zróżnicowany w stosunku do członków zarządu, dyrektorów departamentów, dyrektorów oddziałów okręgowych oraz pozostałych pracowników i wynosił odpowiednio 51%, 48%, 38% i 32% za każdy kwartał. Fundusz premiowy w 2023 r. wyniósł 122,8 mln zł. Najwięcej premii wypłacono w departamentach obszaru wsparcia²⁸, tj. Informatyki i Telekomunikacji (12,1 mln zł), Administracji (7,2 mln zł), Bezpieczeństwa (5,1 mln zł), a najmniej

²⁸ Według wykazu przekazanego przez Departament Kadr w piśmie z dnia 1 marca 2024 r. DK.ZAPZ.0930.4.2024.AK, departamenty w Centrali NBP zalicza się do obszaru jednostek kluczowych i wsparcia.

w departamentach obszaru wsparcia Centrum Pieniądza (0,6 mln zł) i Promocji (1 mln zł) oraz w departamencie zaliczanym do obszaru kluczowego – Zarządzania Ryzykiem Finansowym (1,1 mln zł).

Zgodnie z § 9 ust. 1 uchwały nr 13/2019 NBP tworzy fundusz nagród w wysokości 3% planowanego funduszu wynagrodzeń osobowych, z przeznaczeniem na nagrody dla pracowników za szczególne osiągnięcia w pracy, pozostający w dyspozycji dyrektorów departamentów i jednostek organizacyjnych. Zasady przyznawania nagród określa załącznik nr 5 do tej uchwały. Wniosek o przyznanie nagrody zawiera uzasadnienie jej przyznania.

Fundusz nagród pozostających w dyspozycji poszczególnych dyrektorów departamentów/jednostek organizacyjnych w 2023 r. wyniósł 10,7 mln zł.

Największym funduszem nagród dysponowali dyrektorzy: o/o w Warszawie zatrudniającego 164 osoby (987,4 tys. zł) i Poznaniu zatrudniającego 115 osób (646,7 tys. zł) oraz departamentów wsparcia, tj. Informatyki i Telekomunikacji zatrudniającego 274 osoby (935 tys. zł) i Administracji zatrudniającego 227 osób (661 tys. zł). Najmniejszy fundusz nagród znajdował się w dyspozycji dyrektorów departamentów wsparcia, tj. Centrum Pieniądza zatrudniającego 13 osób (47,4 tys. zł) i Promocji zatrudniającego 27 osób (86,9 tys. zł) oraz departamentu zaliczanego do obszaru kluczowego, tj. Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym zatrudniającego 24 osoby (80,3 tys. zł).

Zgodnie z § 9 ust. 2 uchwały nr 13/2019 NBP tworzy fundusz nagród w wysokości 2% planowanego funduszu wynagrodzeń osobowych, z przeznaczeniem na nagrody dla pracowników za szczególne osiągnięcia w pracy, pozostający w dyspozycji Prezesa NBP. Zasady przyznawania nagród określa załącznik nr 6 do tej uchwały.

Fundusz nagród pozostających w dyspozycji Prezesa NBP planowany był na 2023 r. w wysokości 7,4 mln zł. Fundusz uległ w 2023 r. zwiększeniu o 11,9 mln zł, czyli o kwotę powstałych w danym roku oszczędności w funduszu wynagrodzeń oraz dodatkowo o 4,6 mln zł w związku ze zmianą wskaźnika średniej płacy o 0,9 punktu procentowego²⁹. Łącznie fundusz nagród pozostających w dyspozycji Prezesa NBP wyniósł 23,9 mln zł, z czego w 2023 r. wykorzystano 23,2 mln. zł, tj. 96,9%. Największa pula nagród trafiła do: Departamentu Informatyki i Telekomunikacji zatrudniającego na 31 grudnia 2023 r. 274 pracowników³⁰ (1,3 mln zł), Departamentu Kadr zatrudniającego 65 pracowników (1,1 mln zł) i Departamentu Generalnego zatrudniającego 90 pracowników (1,1 mln zł), tj. do departamentów obszaru wsparcia. Najmniej nagród Prezesa NBP zostało wypłaconych pracownikom: Departamentu Centrum Pieniądza zatrudniającego 13 osób (232,1 tys. zł), Departamentu Cyberbezpieczeństwa zatrudniającego 41 osób (232,6 tys. zł) i Departamentu Koordynacji i Realizacji Zakupów zatrudniającego 41 osób (239,5 tys. zł), należących również do obszaru wsparcia oraz Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym zatrudniającego 24 osób (257,1 tys. zł) należącego do obszaru jednostek kluczowych. Średnia kwota nagrody dla dyrektora departamentu i zastępcy dyrektora departamentu w NBP wyniosła odpowiednio 149,8 tys. zł i 74,1 tys. zł.

(akta kontroli: tom V str. 124, 137-139, 255; tom VI str. 120, 132-133; tom VIII str. 588 - plik nr 2 i 3)

Badaniem NIK objęto wnioski o przyznanie premii oraz wnioski o przyznanie nagród z funduszu pozostającego w dyspozycji dyrektorów departamentów i w dyspozycji

²⁹ Uchwała zarządcza nr 6/30/2023 Zarządu NBP z dnia 30 sierpnia 2023 r.

³⁰ Do stanu zatrudnienia w departamentach wliczani są dyrektorzy i ich zastępcy.

Prezesa NBP w 2023 r. na łączną kwotę 12,9 mln zł, w tym 6,1 mln zł z tytułu przyznanych premii kwartalnych, 0,2 mln zł z tytułu nagród przyznanych przez dyrektorów departamentów oraz 6,6 mln zł z tytułu nagród przyznanych przez Prezesa NBP. Wnioski o przyznanie premii nie zawierały pisemnej oceny pracy pracownika przeprowadzonej z uwzględnieniem kryteriów określonych w § 7 ust. 1 Załącznika nr 3 do uchwały nr 13/2019. Każdy wniosek zaakceptowany do wypłaty z funduszu nagród pozostającego w dyspozycji dyrektorów departamentów oraz z funduszu nagród pozostającego w dyspozycji Prezesa NBP posiadał umotywowane uzasadnienie przyznania nagrody³¹.

(akta kontroli: tom V str. 258-415; tom VI str. 1-109)

Wynagrodzenia pracowników NBP z funduszu bezosobowego

W 2023 r. NBP zawarł 119 umów cywilnoprawnych z pracownikami NBP (12 umów zlecenia/świadczenia usług i 107 umów o dzieło) na łączną kwotę 0,5 mln zł. Umowy zawierane z pracownikami w ramach funduszu wynagrodzeń bezosobowych dotyczyły m.in. przygotowania i wygłoszenia wykładu, przygotowania recenzji artykułu, przeniesienia na NBP autorskich praw majątkowych do artykułu, członkostwa w Radzie ds. Edukacji Ekonomicznej, analizy materiału edukacyjnego oraz oceny merytorycznej prac konkursowych/magisterskich. Badaniem NIK objęto 12 umów o łącznej wartości 110,7 tys. zł (co stanowiło 21,8% łącznej sumy wynagrodzeń wypłaconych z tytułu realizacji tych umów do 31 grudnia 2023 r.), z czego pięć dotyczyło wygłoszenia wykładów w ramach projektu edukacyjnego pn. *Studia podyplomowe: Biznes i zarządzanie*³², dwie umowy dotyczyły wykonywania zadań członka kolegium redakcyjnego czasopisma naukowego NBP Bank i Kredyt, po jednej umowie dotyczącej: członkostwa w Radzie Edukacji Ekonomicznej V kadencji, przeniesienia praw autorskich, recenzji materiału edukacyjnego, analizy materiału edukacyjnego oraz usług na rzecz Centrum Pieniądza NBP. W umowach objętych kontrolą nie stwierdzono przypadków niecelowego zalecania pracownikom wykonania zadań, a zakres zadań zleconych nie pokrywał się z zakresem obowiązków określonym w ich kartach zadań w związku z zatrudnieniem w NBP. Wszystkie umowy były realizowane poza obowiązkami służbowymi i godzinami pracy. Jedynie w przypadku członkostwa w Radzie Edukacji Ekonomicznej V kadencji nie można stwierdzić, że umowa ta była realizowana poza godzinami pracy. Umowa przewidywała rozliczenie miesięczne, a wynagrodzenie wynosiło 4000 zł za 20 godzin pracy. Wzór protokołu odbioru usług przewidywał jedynie podanie ilości przepracowanych godzin w miesiącu, bez podania dat i ilości godzin, w których miało miejsce wykonywanie obowiązków wynikających z umowy³³.

W ocenie NIK w celu zachowania spójności należałoby ujednotwić sposób rozliczania umów cywilnoprawnych zawieranych z pracownikami NBP w sposób umożliwiający należyłą weryfikację realizacji umów³⁴.

(akta kontroli: tom I str. 218-456; tom II str. 1-56; tom III str. 1-228 i 235-242; tom V str. 38, 110-123, 256-257; tom VIII str. 588 - plik nr 6 i 7)

³¹ Kwartalne nagrody dla Zarządu NBP wypłacane z funduszu nagród pozostającego w dyspozycji Prezesa NBP były przyznawane za nadzór nad pracami związanymi z zatwierdzeniem *Sprawozdania z realizacji planu finansowego NBP na 2022 r. oraz Analizy wykonania planu finansowego NBP na koniec I II i III kwartału 2023 r.*

³² Wykłady prowadzone w Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu - Akademii Nauk Stosowanych.

³³ Za kwiecień 2023 r. wystawiono rachunek na 4000 zł za przepracowane 20 godzin, podczas gdy umowa została zawarta 21 kwietnia 2023 r. tj. na dziesięć dni przed końcem miesiąca (faktycznie było to tylko sześć dni roboczych).

³⁴ Na przykład umowy zawierane przez Departament Promocji NBP posiadają wzór protokołu odbioru prac, gdzie w tabeli należy podać opis realizowanych usług oraz datę i liczbę godzin świadczenia usług w danym dniu.

Wynagrodzenie zasadnicze, premie i nagrody Prezesa i wiceprezesów NBP

Zgodnie z art. 66 ust. 2 ustawy o NBP wynagrodzenie Prezesa i wiceprezesów NBP ustalane jest na podstawie przepisów ustawy o wynagradzaniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe. Art. 2 pkt 2 i 4 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe³⁵ stanowi, że ustawa określa zasady wynagradzania m. in. Prezesa NBP, pierwszego zastępcy Prezesa NBP i wiceprezesa NBP. Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 ww. ustawy wynagrodzenie Prezesa NBP, pierwszego zastępcy Prezesa NBP i wiceprezesa NBP składa się z wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego i jest ustalane na podstawie kwoty bazowej, której wysokość ustaloną według odrębnych zasad określa ustawa budżetowa, z tym, że kwota bazowa jest corocznie waloryzowana o wzrost wynagrodzeń na dany rok budżetowy w stosunku do roku poprzedniego (średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń). Mnożniki kwoty bazowej określa rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad wynagradzania osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe³⁶. W przypadku Prezesa NBP mnożniki kwoty bazowej wynoszą 8,68 (dla wynagrodzenia zasadniczego) i 2,8 (dla dodatku funkcyjnego), pierwszego zastępcy Prezesa NBP odpowiednio 7,98 i 2,24 oraz wiceprezesa NBP odpowiednio 7,84 i 2,10. W 2023 r. kwota bazowa dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe wynosiła 1789,42 zł (art. 9 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy budżetowej na rok 2023 z dnia 15 grudnia 2023 r.³⁷). Wyliczone według tych wskaźników roczne wynagrodzenie Prezesa NBP w 2023 r. (tj. wynagrodzenie zasadnicze i dodatek funkcyjny, powiększone o wysługę lat³⁸) wyniosło 283,8 tys. zł, wynagrodzenie wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP 238,6 tys. zł, a wiceprezesa NBP 258,7 tys. zł.

Wysokość premii i nagród dla Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP regulowała uchwała nr 14/2019 Zarządu NBP z dnia 28 czerwca 2019 r.

W § 2 ust. 2 uchwały nr 14/2019 wskazano, że wysokość premii dla Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP wynosi odpowiednio 100%, 90% i 80% podstawy naliczenia premii, którą stanowi wynagrodzenie zasadnicze, dodatek funkcyjny i dodatek za wysługę lat tych pracowników³⁹. Wysokości ww. premii zostały ustalone w uchwale nr 13/2004 Zarządu NBP z dnia 5 marca 2004 r. w sprawie premii i nagród dla Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP i od tego czasu nie były zmieniane.

W 2023 r. Prezes NBP otrzymał łącznie 283,8 tys. zł premii, wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa NBP otrzymał 208,6 tys. zł premii, a wiceprezes NBP 192,2 tys. zł.

³⁵ Dz.U. z 2023 r. poz. 624.

³⁶ Dz. U. poz. 2164, ze zm.

³⁷ Dz.U. poz. 256, ze zm.

³⁸ Zgodnie z art. 3b ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, do osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe stosuje się odpowiednio między innymi art. 22 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1917), który stanowi o dodatku za wieloletnią pracę w urzędach państwowych, w wysokości wynoszącej po pięciu latach pracy 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1% za każdy dalszy rok pracy aż do osiągnięcia 20% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego (dla Prezesa i wiceprezesa NBP wynosił on 20%, dla wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP do sierpnia wynosił on 8%, a od września 2023 r. 9%).

³⁹ Do podstawy naliczania premii nie wchodzi wynagrodzenie chorobowe.

Wysokość przyznanych premii została wyliczona zgodnie z zasadami określonymi w wyżej wymienionej uchwale zarządu NBP.

W § 3 ust. 1 uchwały nr 14/2019 wskazano, że Prezesowi NBP, wiceprezesowi – pierwszemu zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesowi NBP przyznawane są nagrody za *szczególne zaangażowanie w realizację zadań określonych w ustawie o NBP oraz za wyniki osiągnięte przez NBP*. Nagrody były wypłacane każdorazowo po zatwierdzeniu przez Zarząd NBP *Sprawozdania z realizacji planu finansowego NBP na 2022 r. oraz Analizy wykonania planu finansowego NBP na koniec I, II i III kwartału 2023 r.*

NIK zwraca uwagę, że sprawozdania te były zatwierdzane bez względu na stopień realizacji założeń polityki pieniężnej, w tym odchylenia wskaźnika inflacji od celu określonego w założeniach, oraz bez względu na osiągnięty wynik finansowy NBP (w 2023 r. NBP poniósł stratę w wysokości 20 800 mln zł). W ocenie NIK oznacza to de facto, że wbrew zasadzie określonej w § 3 ust. 1 ww. uchwały, nagrody dla Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP były przyznawane niezależnie od wyników osiągniętych przez NBP, tj. bez oceny ich wymiernego zaangażowania w realizację zadań określonych w ustawie o NBP.

Zdaniem NIK, *Analiza wykonania planu finansowego NBP za dany kwartał* nie jest dokumentem zawierającym ocenę zaangażowania w wykonanie zadań, lecz zawiera dane ilościowe na temat osiągniętych wielkości poszczególnych pozycji finansowych określonych w planie finansowym. W ocenie NIK wypłacanie nagród Prezesowi NBP, wiceprezesowi – pierwszemu zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesowi NBP po zatwierdzeniu przez Zarząd NBP rocznych sprawozdań z realizacji planu finansowego i kwartalnych analiz wykonania planu finansowego NBP, bez dokonania wcześniejszej oceny zaangażowania w realizację zadań określonych w ustawie o NBP oraz za osiągnięte przez NBP wyniki, było niezgodne z postanowieniami § 3 ust. 1 uchwały nr 14/2019.

NIK zauważa ponadto, że ustawodawca w art. 12 ust. 3 ustawy o NBP zobowiązał Radę Polityki Pieniężnej do dokonywania ocen działalności Zarządu NBP w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej. W uchwale nr 14/2019 przyznanie nagród Prezesowi NBP i innym członkom Zarządu nie jest jednak uzależnione od tej oceny Rady Polityki Pieniężnej.

W § 3 ust. 3 uchwały nr 14/2019 wskazano, że wiceprezesowi – pierwszemu zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesowi NBP nagrody przyznaje Prezes NBP. Z wyjaśnień przekazanych przez Dyrektora Departamentu Kadr wynika, że Prezes NBP przyznaje nagrody wiceprezesom opierając się na wskaźnikach określonych w § 3 ust. 2 przedmiotowej uchwały⁴⁰.

W uchwale nr 36/2019 Zarządu NBP z dnia 4 listopada 2019 r. zmieniającej uchwałę w sprawie premii i nagród dla Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP w § 1 wskazano wysokość kwartalnej nagrody Prezesa NBP w postaci wielokrotności jego miesięcznego wynagrodzenia: za I kwartał 3-krotność, za II kwartał 3,5 krotność, za III kwartał 4 krotność, a za IV kwartał 4,5 krotność miesięcznego wynagrodzenia obliczonego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy.

W uchwale nr 14/2019 i 36/2019 nie określono, kto przyznaje nagrodę Prezesowi NBP, a wskazano jedynie wysokość tych nagród. Dyrektor Departamentu Kadr

⁴⁰ Wysokość wskaźników w postaci krotności została opisana w następnym akapicie.

wyjaśnił, że *przyjęte krotności sformułowane zostały na podstawie wyników analizy wynagrodzeń Prezesa NBP w kontekście wynagrodzeń w sektorze bankowym*. Z ustaleń kontroli wynika, że Prezes NBP w 2023 r. otrzymywał nagrody po akceptacji przez Dyrektora Departamentu Kadr *Notatki dla Dyrektora Departamentu Kadr w sprawie nagrody dla Prezesa NBP za dany kwartał roku*. W ocenie NIK niewskazanie w przepisach wewnętrznych NBP podmiotu uprawnionego do przyznania nagrody Prezesowi NBP jest działaniem nierzetelnym.

W 2023 r. Prezes NBP otrzymał 709,6 tys. zł nagród, wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa NBP otrzymał 601 tys. zł nagród, a wiceprezes NBP 602 tys. zł nagród. Wysokość przyznanych nagród została wyliczona zgodnie z zasadami określonymi w wyżej wymienionej uchwale zarządu NBP.

Łączne wynagrodzenie Prezesa NBP w 2023 r. wzrosło o 0,6% w stosunku do 2022 r., wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP o 1%, a wiceprezesa NBP o 1,8%

(akta kontroli: tom V str. 298- 317, 416-454; tom VI str. 133-135, 139-141)

Zatrudnienie w NBP

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w NBP zatrudnionych było 3321 osób (2008 osób w Centrali i 1313 w Oddziałach Okręgowych), tj., o 54 osoby mniej niż na początku 2023 r. W 2023 r. z pracy w NBP odeszły łącznie 234 osoby, a w ich miejsce przyjęto 175 osób. W latach 2020-2023 średnie zatrudnienie wynosiło 3367 osób, a wskaźnik liczby przyjęć do pracy do ogółu zatrudnionych w NBP wahał się w przedziale od 4,5% w 2021 r. do 5,5% w 2022 r., natomiast liczby zwolnień od 4,8% w 2021 r. do 6,9% w 2023 r. W obszarze kluczowych departamentów NBP w 2023 r. odeszło 108 pracowników, a przyjęto 65 osób, natomiast w obszarze wsparcia odeszło 126 pracowników, a przyjęto 110 osób.

Najwięcej osób przyjęto w Departamencie Cyberbezpieczeństwa (18 osób), Departamencie Bezpieczeństwa (14 osób) oraz Departamencie Generalnym (13 osób). Najwięcej pracowników odeszło z Departamentu Administracji (21 osób), Departamentu Informatyki i Telekomunikacji (21 osób) i Departamentu Statystyki (13 osób).. Na stanowiskach kierowniczych najwięcej osób zostało powołanych na stanowisko p. o. zastępcy Dyrektora Departamentu (sześć osób), a najwięcej odeszło również ze stanowiska zastępcy Dyrektora Departamentu (pięć osób). Zmniejszyła się również ilość Doradców Prezesa z 15 do 13 osób.

Spadek zatrudnienia w 2023 roku spowodowany był wdrożeniem *Programu dobrowolnych odejść* (dalej także: *Program*). Wdrożenie *Programu* rozpoczęło się 1 grudnia 2022 r. powołaniem Pełnomocnika Zarządu NBP do organizacji przeprowadzenia w NBP *Programu dobrowolnych odejść*⁴¹ oraz przyjęciem przez Zarząd NBP uchwały zarządczej nr 1/49/2022, a następnie 8 grudnia 2022 r. uchwały zarządczej nr 2/50/2022. *Program* skierowany był do wszystkich pracowników, którzy uzyskają uprawnienia emerytalne do 31 marca 2023 r. i rozwiążą stosunek pracy w okresie trwania *Programu*, tj. od 1 stycznia do 31 marca 2023 r. Dotyczyło to maksymalnie 272 osób (w Centrali 180 osób, a w oddziałach okręgowych 92 osób). Celem *Programu* była zmiana struktury wiekowej pracowników oraz zmiana proporcji zatrudnienia w obszarach wsparcia w stosunku do zatrudnienia w obszarach kluczowych, na korzyść tych drugich. *Program* przewidywał również możliwość

⁴¹ Uchwała nr 60/DK/2022 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie powołania pełnomocnika Zarządu Narodowego Banku Polskiego do organizacji przeprowadzenia w Narodowym Banku Polskim *Programu dobrowolnych odejść*.

uzupełniania etatów w miejsce odchodzących pracowników w obszarach kluczowych 1:1, a w obszarach wsparcia 1:2. Koszt *Programu* został określony w wysokości nieprzekraczającej 40,5 mln zł, w tym odprawy emerytalne 20,9 mln zł, dodatkowe świadczenia pieniężne dla emerytów (w wysokości 5-krotności wynagrodzenia miesięcznego) 17,8 mln. zł oraz nagrody jubileuszowe 1,8 mln zł. Roczny koszt utrzymania stanowisk pracy 272 osób został oszacowany na około 56,8 mln zł. W przypadku ponownego zatrudnienia przez NBP pracownika w okresie 3 lat od dnia rozwiązania z nim umowy o pracę pracownik miał zwrócić NBP, w terminie 14 dni od podjęcia zatrudnienia, 100% kwoty dodatkowego świadczenia pieniężnego brutto (5-krotności wynagrodzenia miesięcznego).

Ze *Sprawozdania końcowego Pełnomocnika Zarządu NBP do organizacji przeprowadzenia w NBP Programu dobrowolnych odejść*⁴² wynika, że skorzystało z niego 140 osób (139,35 etatów), w tym 89 osób w Centrali i 51 osób w oddziałach okręgowych, tj. łącznie 51,5% osób z uprawnieniami emerytalnymi. Przeciętny wiek odchodzących wyniósł 64 lata. W wyniku realizacji *Programu* nastąpiło obniżenie przeciętnego wieku z 49 lat i 2 miesięcy (stan na 1 stycznia 2023 r.) do 48 lat i 8 miesięcy (stan na 1 kwietnia 2023 r.). Łączne wypłaty w ramach *Programu* dla 140 odchodzących osób wyniosły 21,3 mln zł, w tym 9,2 mln zł z tytułu wypłaconego w ramach *Programu* dodatkowego świadczenia pieniężnego, co nie przekroczyło kwoty założonych w budżecie *Programu* kosztów.

Na 31 grudnia 2023 r. w NBP w uznanym obszarze kluczowym nastąpiło uzupełnienie stanu zatrudnienia o 24,6 etatów, wobec 63,6 etatów zwolnionych w ramach *Programu*, a w obszarze wsparcia nastąpiło uzupełnienie o 25 etatów wobec 75,75 etatów zwolnionych. Średnia wieku ponownie wzrosła do 49 lat z powodu zmiany struktury wiekowej zatrudnionych pracowników. Szacunek rocznych kosztów utrzymania w 2023 r. 140 stanowisk pracy pracowników odchodzących w ramach *Programu* wyniósł 33,4 mln zł. Koszty wynagrodzeń osobowych z narzutami pracowników nowozatrudnionych w 2023 r. w miejsce odchodzących pracowników z *Programu* wyniosły 3,5 mln zł, a koszty realizacji *Programu* 21,3 mln zł. Oszczędności w funduszu wynagrodzeń z tytułu realizacji *Programu* w 2023 r. wyniosły 8,6 mln zł.

(akta kontroli: tom V str. 1-2, 37,65-109, 139-140, 253-254; tom VI str. 120-121; tom VIII str. 588 - plik nr 5)

Upublicznienie przez NBP danych o wynagrodzeniach w 2023 r.

Na mocy art. 66 ust. 4 i 6 ustawy o NBP na bank centralny został nałożony obowiązek podania do publicznej wiadomości uchwał Zarządu NBP w sprawie zasad wynagradzania pracowników NBP oraz danych o wysokości wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze lub równorzędne pod względem płacowym stanowiska w NBP w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy to udostępnienie. NBP udostępnił w Biuletynie Informacji Publicznej (dalej także: BIP) na stronie podmiotowej NBP wszystkie obowiązujące w 2023 r. uchwały Zarządu NBP w sprawie zasad wynagradzania pracowników NBP.

W dniu 3 kwietnia 2024 r. NBP opublikował w BIP na stronie podmiotowej NBP informacje o łącznej wysokości wynagrodzeń brutto w poszczególnych miesiącach i całym 2023 r. oraz o przeciętnym zatrudnieniu dla niżej wymienionych stanowisk: prezesa, wiceprezesa NBP – pierwszego zastępcy, wiceprezesa, członków zarządu,

⁴² Z kwietnia 2023 r.

dyrektorów oddziałów okręgowych i ich zastępców, dyrektorów departamentów i ich zastępców oraz doradców prezesa.

Przedstawiciel Departamentu Komunikacji wyjaśnił, że treść wpisu w BIP oraz plik wymaganego załącznika zostały opublikowane w systemie teleinformatycznym NBP przez redaktora z Departamentu Komunikacji w dniu 29 marca 2024 r., co zostało odnotowane w stosownych logach. W wyniku niepoprawnego działania systemu teleinformatycznego, obsługiwanego infrastrukturalnie przez firmę zewnętrzną, publikacja była widoczna lub niewidoczna w zależności od drogi połączenia sieciowego komputera, telefonu lub innego urządzenia z serwerownią dostawcy NBP. Działania naprawcze zostały wdrożone przez Departament Informatyki i Telekomunikacji NBP niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia o awarii wyświetlania publikowanych treści.

W ocenie NIK opublikowanie danych o wysokości wynagrodzeń osób zajmujących kierownicze lub równorzędne pod względem płacowym stanowiska w NBP było nieterminowe, gdyż naruszało przepisy art. 66 ust. 6 ustawy o NBP.

Ponadto w ocenie NIK, w Biuletynie Informacji Publicznej NBP, w myśl art. 66 ust. 7 ustawy o NBP, powinny być opublikowane informacje o miesięcznej wysokości wynagrodzeń dotyczące konkretnych stanowisk (każdego stanowiska) w NBP, a nie miesięczne zbiorcze dane dotyczące ogółu osób w danych grupach stanowisk. Ważnym elementem procesu wykładni przepisów jest ustalenie celu, jaki przyświecał ustawodawcy. Formą takiej autentycznej wykładni jest uzasadnienie do projektu ustawy z dnia 22 lutego 2019 r. o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne oraz ustawy o Narodowym Banku Polskim⁴³. W uzasadnieniu tym⁴⁴ wskazano między innymi, że *niezbędne będzie ogłaszanie wysokości wynagrodzeń przy zachowaniu pewnego minimum ustawowego, tj. wskazanie stanowiska, wynagrodzenia za każdy miesiąc, w tym w szczególności nagród, premii i dodatków. Tak sformułowany przepis ma zaradzić ewentualnym tendencjom uśredniającym wysokości wynagrodzeń zwłaszcza w przypadku dyrektorów i zastępców dyrektorów NBP, czyli osób zajmujących wyższe stanowiska kierownicze w banku centralnym.*

Z informacji przedstawionej przez Dyrektora Departamentu Kadr wynika, że *dla oceny prawidłowego stosowania przepisu podstawowe znaczenie ma brzmienie przepisu lub przepisów kreujących treść normy prawnej, która w tym przypadku nakłada na NBP określony obowiązek. Treść uzasadnienia do projektu aktu prawnego ma zawsze charakter uzupełniający i jest wykorzystywana wówczas gdy treść przepisu budzi wątpliwości. Publikowane przez NBP dane są prezentowane zgodnie z ww. przepisami ustawy o NBP, są zagregowane i w żaden sposób nie podlegają uśrednieniu, zatem wykonanie dyspozycji ustawowej w żadnym stopniu nie rozbiega się z uzasadnieniem i intencją projektu ustawy.*

Informacja o wysokości wynagrodzeń za 2023 r. opublikowana w BIP NBP prezentuje zsumowane wynagrodzenia roczne i miesięczne wszystkich osób zatrudnionych na danym stanowisku. Na przykład dla stanowiska członka Zarządu podano roczne wynagrodzenie ogółem brutto w wysokości 3751,8 tys. zł oraz średnią liczbę etatów 5,1. Umożliwia to wyliczenie średniego wynagrodzenia na tym stanowisku w wysokości 735,6 tys. zł., ale średnia ta nie jest reprezentatywna ze względu na fakt, że w 2023 r. wypłaty dla członków Zarządu NBP dotyczyły de facto siedmiu osób:

⁴³ Dz.U. z 2019 r. poz. 371.

⁴⁴ Druk nr 3160 Sejmu VIII kadencji.

jednej osobie, która odeszła ze stanowiska w 2022 r. wypłacone zostało dodatkowe wynagrodzenie roczne w wysokości 26,2 tys. zł, druga osoba, która objęła stanowisko w grudniu 2023 r. otrzymała wynagrodzenie w wysokości 23,5 tys. zł, a wynagrodzenia pozostałych członków Zarządu wahały się w przedziale od 512,9 tys. zł do 842,9 tys. zł.

Zdaniem NIK, zastosowany przez NBP sposób prezentacji danych o wynagrodzeniach w NBP za 2023 r. nie jest zgodny z intencją ustawodawcy, ponieważ nie odzwierciedla danych o zarobkach poszczególnych osób zatrudnionych w NBP na stanowiskach kierowniczych⁴⁵.

(akta kontroli: tom VI str. 121-122, 137-139)

Ostatni audyt wewnętrzny NBP w obszarze zatrudnienia i kosztów wynagrodzeń został przeprowadzony w 2011 r.

(akta kontroli: tom IV str. 471)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nieokreślenie w przepisach wewnętrznych NBP zasad postępowania i działań naprawczych w przypadku przekroczenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia zasadniczego oraz maksymalnego wynagrodzenia całkowitego pracowników NBP.
2. Niedokonywanie oceny zaangażowania Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP w realizację zadań określonych w ustawie o NBP oraz za osiągnięte przez NBP wyniki, przed podjęciem decyzji o przyznaniu i wypłacaniu nagród.
3. Niewskazanie w przepisach wewnętrznych NBP podmiotu uprawnionego do przyznania nagrody Prezesowi NBP.
4. Nieterminowe opublikowanie w BIP na stronie podmiotowej NBP informacji o wysokości wynagrodzeń brutto w poszczególnych miesiącach i całym 2023 r. oraz o przeciętnym zatrudnieniu dla niżej wymienionych stanowisk: Prezesa, wiceprezesa NBP – pierwszego zastępcy, wiceprezesa, członków zarządu, dyrektorów oddziałów okręgowych i ich zastępców, dyrektorów departamentów i ich zastępców oraz doradców prezesa.

2.2. Koszty działalności informacyjnej i promocyjnej

Opis stanu
faktycznego

W 2023 r. działalność informacyjna była prowadzona przez Departament Komunikacji (dalej także: DKO), a działalność promocyjna przez Departament Promocji (dalej także: DPR). Działalność informacyjna obejmowała działania wizerunkowe, monitoring mediów, komunikację wewnętrzną oraz badania i analizy. Natomiast działania promocyjne koncentrowały się na szeroko pojętej promocji NBP, w tym na promocji monet i banknotów, projektów edukacyjnych, Obserwatora Finansowego⁴⁶ oraz Centrum Pieniądza NBP⁴⁷.

Powyższa działalność była prowadzona na podstawie rocznych planów kosztów zawartych w planie finansowym NBP. Koszty działalności informacyjnej zostały zaplanowane na 2023 r. w wysokości 12,8 mln zł, tj. o 1,6 mln zł (o 14,3%) więcej niż

⁴⁵ W latach 1995-2018 wynagrodzenia były prezentowane dla każdego stanowiska oddzielnie za cały rok.

⁴⁶ Obserwator Finansowy – internetowy portal ekonomiczny o charakterze analitycznym. Jego właścicielem jest Narodowy Bank Polski. Od grudnia 2021 r. wydawany jest również w wersji drukowanej.

⁴⁷ Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka – placówka ekspozycyjno-edukacyjna Narodowego Banku Polskiego w Warszawie.

w 2022 r. Natomiast koszty działalności promocyjnej zaplanowano na poziomie 18,9 mln zł, tj. o 3,1 mln zł (o 19,6%) więcej niż w 2022 r. W opinii NBP wzrost kosztów działalności informacyjnej i promocyjnej wynikał z pojawienia się w otoczeniu makroekonomicznym i gospodarczym krytycznych zmian, takich jak agresja rosyjska na Ukrainę, wzrost inflacji, wielokrotne zmiany stóp procentowych, zerwanie łańcuchów dostaw, które wpłynęły na potrzebę prowadzenia przez bank centralny intensywnej komunikacji w obszarze walki z inflacją, wyjaśnienia przyczyn tego zjawiska oraz efektów podjętych przez NBP działań w tym zakresie.

Koszty poniesione na działalność informacyjną i promocyjną w 2023 r. wyniosły łącznie 30,9 mln zł, w tym na działania informacyjne 12,3 mln zł (96,4% planowanych kosztów), a na działania promocyjne 18,6 mln zł (98,2% planowanych kosztów). Planowany poziom kosztów nie został przekroczony.

(akta kontroli: tom IV str. 50-59, 310-318; tom VI str. 144-148, 333-339, 352)

W 2023 r. największe wydatki na działalność informacyjną poniesione przez DKO dotyczyły przeprowadzenia kampanii informacyjnych odnoszących się m.in. do *wskaźników inflacji* (1,2 mln zł), *działań edukacyjnych NBP w zakresie bankowości i finansów* (1,1 mln zł) oraz *realizacji zadań ustawowych NBP* (1 mln zł). Największe wydatki poniesione przez DPR na działalność promocyjną dotyczyły przeprowadzenia kampanii promocyjnych w mediach odnoszących się do realizacji ustawowych zadań NBP w zakresie realizacji polityki pieniężnej pod roboczymi tytułami „*Stabilne ceny*” (2 mln. zł), „*Główne przyczyny inflacji*” (1,5 mln zł) i „*NBP dba o solidne fundamenty gospodarki*” (1,4 mln zł).

Szczegółowym badaniem w zakresie przestrzegania przez ww. Departamenty, przy realizacji projektów informacyjnych i promocyjnych, przepisów prawa oraz regulacji wewnętrznych NBP, a także gospodarności w wydatkowaniu środków finansowych, objęto dwie kampanie informacyjne i promocyjne realizowane w 2023 r. na łączną kwotę 3 mln zł, co stanowiło 9,7% kosztów poniesionych w 2023 r. przez NBP na działalność informacyjną i promocyjną.

(akta kontroli: tom VI str. str. 357-358, 384-386)

Kampania informacyjna dotycząca wskaźników inflacji

Kampania informacyjna dotycząca wskaźników inflacji została zrealizowana przez Departament Komunikacji we współpracy z innymi departamentami merytorycznymi NBP. Celem kampanii było *udroźnienie neutralnego, niezaburzonego przekazu NBP na temat wskaźników inflacji*. Działania podjęte w ramach kampanii obejmowały współpracę z mediami i dziennikarzami w zakresie informacji i edukacji o zjawisku inflacji oraz działania informacyjne podejmowane w mediach. Kampania miała zasięg ogólnopolski. Akcje informacyjne zostały zrealizowane za pośrednictwem: Fratria Sp. z o.o., PMPG Polskie Media S.A., Polsat Media Sp. z o.o., Polska Press Sp. z o.o., Polskie Radio S.A., Słowo Niezależne Sp. z o.o., Time S.A., Telewizja Republika S.A., WPB Media Sp. z o.o. Kampania informacyjna realizowana była w mediach od maja do sierpnia 2023 r.

Koszty przygotowania i przeprowadzenia kampanii zostały zaplanowane łącznie na 1135,2 tys. zł⁴⁸. Materiały do kampanii informacyjnej zostały przygotowane przez zespół Departamentu Komunikacji. Dobór nośników został dokonany w wyniku realizacji postępowań zakupowych, bezpośrednio u wydawców mediów, na podstawie Uchwały nr 34/2014 Zarządu NBP z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie organizacji zamówień i zakupów w NBP (ze zm.). Według przedstawionych faktur

⁴⁸ W maju – 62,5 tys. zł, czerwcu – 780,1 tys. zł, lipcu – 280,1 tys. zł i sierpniu – 12,5 tys. zł.

koszt kampanii wyniósł 1197,7 tys. zł i był wyższy od planowanego kosztu o 62,5 tys. zł. Według NBP⁴⁹ plan wydatków nie został przekroczony, a różnica wynika z faktu, że w ramach umów NBP-ZZK-KM-241-0053-2023 (o wartości 50 tys. zł) oraz NBP-DKO-ZZK-AM-241-0049-2023 (o wartość 75 tys. zł) zostały przeprowadzone dwa różne działania informacyjne, z czego koszt działań kampanii informacyjnej dotyczącej inflacji został oszacowany na 50% wartości umów. Na fakturze i w dokumentach brak jest informacji, że 50% wynagrodzenia odnosi się do kampanii informacyjnej dotyczącej wskaźników inflacji.

W ramach kampanii informacyjnej dotyczącej wskaźników inflacji nie przeprowadzono badań (przed i po zakończeniu kampanii), które umożliwiłyby określenie skuteczności realizacji tej kampanii (podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społeczeństwa). Nie opracowano zasad i sposobu ewaluacji umożliwiającej ocenę efektywności przeprowadzonych działań informacyjnych. Nie przyjęto bowiem żadnych mierzalnych wskaźników realizacji celów tej kampanii, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym. Założenia dotyczące realizacji kampanii skoncentrowane były jedynie na osiągnięciu parametrów dotarcia dla poszczególnych kanałów i instrumentów komunikacyjnych.

Dyrektor Departamentu Komunikacji stwierdził, że *działania Departamentu zmierzają do realizacji celu, jakim jest umieszczenie przekazu neutralnego komunikatu z departamentów NBP, w sposób uniemożliwiający wypaczenie tego przekazu. NBP korzysta z danych GUS nt. oczekiwań inflacyjnych konsumentów pozyskiwanych z badań koniunktury konsumenckiej GUS⁵⁰. Wyniki tych badań w 2023 r. pokazują, jak zmieniał się wskaźnik oczekiwań inflacyjnych w trakcie działań NBP. Ponadto Departament Komunikacji, realizując działania komunikacyjne w mediach, stale dostosowywał kanały dotarcia do zmieniających się warunków rynkowych. Po fazie komunikacji wraz z natężeniem prób zakłóceń w przekazie NBP, dołączano kolejne media, udrażniając tym samym kanały dotarcia z neutralnymi komunikatami departamentów NBP.*

NIK zwraca uwagę, że dane GUS wskazują jedynie, że od lipca 2023 r. zmieniły się oczekiwania inflacyjne konsumentów, którzy przypuszczali, że w kolejnych miesiącach inflacja będzie niższa. W poprzednich miesiącach oczekiwania były odwrotne. Dane GUS nie wskazują co miało wpływ na zmianę oczekiwań inflacyjnych konsumentów. Wobec tego trudno jest stwierdzić, że kampania informacyjna przeprowadzona przez NBP w tym zakresie spełniła zakładane cele i została rzetelnie przeprowadzona.

Zdaniem NIK podjęcie decyzji o przeprowadzeniu kampanii informacyjnej powinno być poprzedzone analizą rynku i docelowych grup odbiorców oraz mieć szczegółowo określony cel i efekt do osiągnięcia. Cel ten powinien być mierzalny z określeniem wartości pierwotnej wskaźnika (przed realizacją zadania), jak i określona powinna być wartość docelowa tego wskaźnika (wartość po realizacji zadania). Takie podejście umożliwia prawidłową ocenę efektywności realizowanej kampanii informacyjnej.

Ponadto badania wskazujące na skuteczność dotarcia do grup docelowych powinny stanowić podstawę przygotowania kolejnych kampanii informacyjno-komunikacyjnych, a w szczególności zoptymalizowania metod dotarcia do grup docelowych oraz zmiany ich postaw i zachowań społecznych. Należy wskazać, że o skuteczności kampanii nie decyduje samo dotarcie z przekazem informacyjnym do

⁴⁹ Odpowiedź NBP z dnia 8 kwietnia 2024 r. (znak pisma: DKO.ZZK.07.5.2024.37.WD).

⁵⁰ Dane prezentowane są comiesięcznie w Biuletynach Statystycznych GUS.

zakładanego kręgu odbiorców, lecz faktyczny skutek jaki wywołała kampania w zależności od założonego celu. Efektem przeprowadzonej kampanii powinno być m.in. podniesienie stopnia świadomości istnienia problemu, zakresu wiedzy na temat danego zagadnienia, dostarczenie wiedzy na temat sposobu postępowania.

(akta kontroli: tom II str. 57-616; tom III str. 230-234, 241-245; tom VI str. str. 357-358, 384-386, 403-407)

Kampania promocyjna „Stabilne ceny”

Kampania promocyjna pod roboczym tytułem „Stabilne ceny” została zaplanowana i zrealizowana przez DPR we współpracy z DKO. Celem kampanii była promocja efektów realizacji polityki pieniężnej, w tym efektów decyzji Rady Polityki Pieniężnej. Z danych publikowanych przez GUS wynikało, że ceny w okresie kwiecień-lipiec, a następnie w okresie sierpień-wrzesień 2023 r. były stabilne. Według NBP zjawisko to wymagało upowszechniania i podkreślenia wpływu działań NBP na prezentowaną zmianę trendu. Kampania miała zasięg ogólnopolski. Kampania została zrealizowana w trzech etapach:

1. W pierwszym etapie realizowanym od 23 do 31 sierpnia 2023 r. prezentowano wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w ujęciu miesiąc do miesiąca według GUS za okres kwiecień-lipiec 2023 r. Działania promocyjne dotyczyły emisji materiałów graficznych (banerów i plakatów na i w przestrzeni oddziałów okręgowych NBP), reklam w prasie oraz banerów w portalach internetowych. Z tego tytułu poniesiono koszty w wysokości 432,6 tys. zł (99,3% planowanego budżetu).
2. W drugim etapie realizowanym od 15 do 29 września 2023 r. prezentowano wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w ujęciu miesiąc do miesiąca według GUS za okres kwiecień-sierpień 2023 r. Działania promocyjne dotyczyły emisji spotu promocyjnego w telewizji i Internecie, spotu promocyjnego w stacjach radiowych, reklamy zewnętrznej, reklam w prasie oraz banerów w portalach internetowych. Z tego tytułu poniesiono koszty w wysokości 604,6 tys. zł (100% planowanego budżetu).
3. W trzecim etapie realizowanym od 2 do 19 października 2023 r. prezentowano wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych w ujęciu miesiąc do miesiąca według GUS za okres kwiecień-wrzesień 2023 r. Działania promocyjne dotyczyły emisji spotu promocyjnego w stacjach telewizyjnych i u nadawców audiowizualnych, spotu promocyjnego w stacjach radiowych, reklam w prasie, bannerów w portalach internetowych, materiałów graficznych (bannerów i plakatów na i w przestrzeni oddziałów okręgowych NBP) oraz materiałów graficznych na nośnikach zewnętrznych. Z tego tytułu poniesiono koszty w wysokości 884,1 tys. zł (92,9% planowanego budżetu).

Koszty realizacji kampanii, w łącznej wysokości 1,9 mln zł, były niższe niż zaplanowany budżet, ze względu na niższe koszty publikacji na nośnikach zewnętrznych w oddziałach okręgowych NBP oraz niższe koszty emisji spotów promocyjnych w Telewizji Polskiej i Polsacie (w 2. i 3. etapie kampanii).

Zakupy nośników przekazu użyte w kampanii zostały zrealizowane na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny⁵¹, zgodnie z uchwałą nr 34/2014 Zarządu NBP z dnia 12 czerwca 2014 r. w sprawie organizacji zamówień i zakupów w NBP (ze zm.) oraz „Procedurą zawierania umów cywilnoprawnych oraz realizacji zakupów w Departamencie Promocji” z dnia 4 lipca 2023 r., a w przypadku ekspozycji bannerów na budynkach oddziałów okręgowych NBP zlokalizowanych

⁵¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.

poza Warszawą, zakupy realizowane były przez pracowników tych oddziałów, zgodnie z ich wewnętrzną procedurą zakupową.

W ramach kampanii promocyjnej pod roboczym tytułem „*Stabilne ceny*” NBP nie przeprowadził badań opinii publicznej przed jej rozpoczęciem, celem sprawdzenia celowości prowadzenia kampanii, wyznaczenia grup docelowych odbiorców oraz wyboru najbardziej odpowiednich form i kanałów przekazu informacji. NBP nie dokonał również sprawdzenia oddziaływania przekazu na odbiorców w trakcie jej trwania i po zakończeniu kampanii, umożliwiającemu dokonywanie ewentualnych korekt grup docelowych odbiorców, form i kanałów przekazu oraz ocenę efektów oddziaływania na odbiorców. Brak jest oceny zasadności podjęcia kampanii promocyjnej oraz oceny jej rezultatów i stopnia osiągnięcia zakładanego celu.

Z wyjaśnień Dyrektora Departamentu Promocji wynika, że *ocena efektywności prowadzonych działań promocyjnych realizowana jest przez DPR na poziomie każdej umowy poprzez analizę, czy zakładane efekty realizacji kampanii wyrażone wskaźnikami mediowymi oraz uzupełnione parametrami jakościowymi zostały osiągnięte. Wszystkie cele mierzalne wyznaczone w ramach poszczególnych zawartych umów i zleceń zostały osiągnięte. Dotyczy to zarówno wskaźników ilościowych wyznaczonych dla zasięgów kampanii, czy liczby emisji materiałów promocyjnych, jak też celów jakościowych, takich jak lokalizacja przekazu promocyjnego w prasie czy jego udział w paśmie prime time w ramach kampanii telewizyjnych.*

Powyższe wyjaśnienia oznaczają, że NBP sprawdził wykonanie zakresu przedmiotowego umów, tj. przykładowo: statystyki wyświetleń z kampanii w serwisach internetowych, potwierdzenia publikacji grafik w wydaniach cyfrowych periodyków, statystyki emisji spotów reklamowych emitowanych w telewizji. Nie oznacza to jednak przeprowadzania badania efektywności przekazu i jego oddziaływania na określone grupy docelowe odbiorców.

Dyrektor DPR stwierdził ponadto, że *przekaz kampanii miał na celu prezentację działań NBP w zakresie realizacji polityki pieniężnej poprzez rozpowszechnienie neutralnego przekazu opartego na danych statystycznych GUS, a wyniki badań prowadzonych przez GUS nt. oczekiwań inflacyjnych konsumentów w 2023 roku pokazują jak zmieniał się wskaźnik tych oczekiwań w trakcie działań Narodowego Banku Polskiego.*

NIK ponownie zwraca uwagę, że publikowane przez GUS dane nt. inflacji i oczekiwań inflacyjnych nie wskazują co miało wpływ na zmianę oczekiwań inflacyjnych konsumentów i trudno jest stwierdzić, że przeprowadzona przez NBP kampania promocyjna pod roboczym tytułem „*Stabilne ceny*” spełniła zakładane cele i została rzetelnie przygotowana i zrealizowana.

NIK po raz kolejny wskazuje, że podjęcie decyzji o przeprowadzeniu kampanii promocyjnej powinno być poprzedzone analizą rynku i docelowych grup odbiorców oraz mieć szczegółowo określony cel i efekt do osiągnięcia. Cel ten powinien być mierzalny z określeniem wartości pierwotnej wskaźnika (przed realizacją zadania), jak i określona powinna być wartość docelowa tego wskaźnika (wartość po realizacji zadania). Takie podejście umożliwia rzetelną ocenę efektywności realizowanej kampanii promocyjnej.

Należy jeszcze raz nadmienić, że o skuteczności kampanii nie decyduje samo dotarcie z przekazem promocyjnym do zakładanego kręgu odbiorców, lecz faktyczny skutek jaki wywołała kampania w zależności od założonego celu. Efektem

przeprowadzonej kampanii powinno być m.in. podniesienie stopnia świadomości istnienia problemu, zakresu wiedzy na temat danego zagadnienia, dostarczenie wiedzy na temat sposobu postępowania.

(akta kontroli: tom VI str. str. 357-358, 384-386, 407-417; tom VIII str.394-397)

Promocja monet i banknotów

Zgodnie z zapisami zawartymi w rocznym planie kosztów działalności promocyjnej w NBP planowana i realizowana jest promocja monet i banknotów, której celem jest utrwalenie wiedzy o emisyjnej funkcji NBP, wsparcie sprzedaży monet i banknotów kolekcjonerskich, wzmocnienie przekazu medialnego i publicznego o kolejnych emisjach, promowanie inwestowania i oszczędzania oraz promocja sklepu internetowego. W 2023 r. DPR⁵² zrealizował 21 kampanii promocyjnych dotyczących wartości kolekcjonerskich. Promocję monet i banknotów kolekcjonerskich realizowano z wykorzystaniem prasy, radia, telewizji, Internetu i mediów społecznościowych, jak również poprzez organizację eventów, reklamę zewnętrzną, wystawy i działania wspierające w oddziałach okręgowych NBP oraz współpracę z partnerami zewnętrznymi.

Wydatki poniesione na promocję monet i banknotów w 2023 r. wyniosły 5,8 mln zł (w 2022 r. 6,4 mln zł). NBP opracowuje cyklicznie roczną analizę rentowności emisji i sprzedaży wartości kolekcjonerskich uwzględniającą również koszty promocji wartości kolekcjonerskich w ujęciu zarządczym. Analiza za okres 2018-2022 wskazuje, że działalność NBP w zakresie sprzedaży wartości kolekcjonerskich była stabilnie rentowna.

W opinii Dyrektora Departamentu Promocji *podjęmowane działania promocyjne realizują synergiczne cele Banku związane zarówno z funkcją emisyjną, jak również z zadaniami innych Departamentów, w tym zadaniami edukacyjnymi - emisja wartości kolekcjonerskich stanowi możliwość upamiętniania ważnych wydarzeń, wspominania bohaterów, wybitnych postaci i autorytetów. Celem działań promocyjnych w tym zakresie nie jest maksymalizacja wyniku ze sprzedaży wartości kolekcjonerskich.*

Koszty promocji monet i banknotów w latach 2020-2023 wzrosły z 968,8 tys. zł do 5791,9 tys. zł, tj. prawie pięciokrotnie. W sporządzonej przez Departament Rachunkowości i Finansów NBP w kwietniu 2023 r. „Analizie rentowności działalności NBP w zakresie emisji i sprzedaży wartości kolekcjonerskich w 2022 r.” (najbardziej aktualna analiza przedłożona w toku kontroli) stwierdzono, że w 2022 r. wynik zarządczy na sprzedaży wartości kolekcjonerskich po raz pierwszy od kilku lat uległ zmniejszeniu. Wskazano, że na spadek ten wpłynęły głównie trzy czynniki, z których jednym był wzrost kosztów promocji monet.

(akta kontroli: tom IV str. 57, 318; tom VI str. 146-147, 336-337, 355-357, 359-383)

Audyt wewnętrzny NBP w obszarze planowania i realizacji wybranych aspektów działań promocyjnych oraz działalności komunikacyjnej został przeprowadzony na przełomie 2023 i 2024 r. Nie sformułowano ustaleń i zaleceń w tym obszarze. Wydano trzy rekomendacje⁵³.

⁵² Zadania z zakresu promocji monet i banknotów kolekcjonerskich zostały przypisane do Departamentu Promocji.

⁵³ 1) Wprowadzenie optymalnych zasad planowania kosztów działalności promocyjnej oraz komunikacyjnej na podstawie ramowego planu kampanii promocyjnych i działalności komunikacyjnej, obejmującego terminy, koszty i tematy powtarzalnych kampanii oraz działań znanych na etapie tworzenia planu finansowego; 2) Opracowanie optymalnych zasad wyboru materiałów promocyjnych uwzględniających aspekt ich adekwatności do profilu działalności banku centralnego oraz stworzenie katalogu dostępnych materiałów promocyjnych NBP; 3) Stworzenie repozytorium na potrzeby gromadzenia kompletnej dokumentacji dotyczącej realizowanych zakupów (obejmującej m.in. zapytania ofertowe i oferty otrzymywane od potencjalnych wykonawców) zwłaszcza dla zakupów realizowanych w formule drobnego zakupu.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

NIK jako nierzetelne ocenia, że na etapie planowania kampanii informacyjnych i promocyjnych NBP nie przeprowadził analizy rynku i grup docelowych pod kątem ich wiedzy i świadomości o zagadnieniach stanowiących przedmiot kampanii, a po zakończeniu kampanii Bank nie dokonał ewaluacji ich skuteczności i efektywności. Przyczyną nieprawidłowości było nieokreślenie mierzalnych wskaźników realizacji celów i sposobu ich monitorowania na etapie planowania kampanii informacyjnych i promocyjnych.

OCENA CZĄSTKOWA

W 2023 r. NBP nie przekroczył kosztów wynagrodzeń oraz działalności informacyjnej i promocyjnej określonych w *Planie finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2023*.

NIK uznała jako działanie nierzetelne brak uregulowania w przepisach wewnętrznych NBP zasad postępowania i działań naprawczych w przypadku przekroczenia maksymalnej wysokości wynagrodzenia zasadniczego i maksymalnej wysokości wynagrodzenia całkowitego w NBP oraz niewskazanie podmiotu uprawnionego do przyznania nagrody Prezesowi NBP.

NIK wskazała również na niedokonywanie oceny zaangażowania Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP w realizację zadań określonych w ustawie o NBP oraz za osiągnięte przez NBP wyniki, przed podjęciem decyzji o przyznaniu i wypłacaniu ww. pracownikom nagród, a także nieterminowe wywiązanie się NBP z obowiązku udostępnienia w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej NBP informacji określonych w art. 66 ust. 6 ustawy o NBP.

Ponadto NIK zwróciła uwagę na niemiarodajność danych zawartych w raporcie wykorzystywanym przez NBP w celu określenia maksymalnych wynagrodzeń zasadniczych w poszczególnych kategoriach zaszeregowania, niejednostajne podejście do sposobu rozliczania umów cywilnoprawnych zawieranych z pracownikami NBP, sposób prezentacji informacji o wynagrodzeniach w Biuletynie Informacji Publicznej NBP za 2023 r. nieodzwierciedlający danych o zarobkach poszczególnych osób zatrudnionych w NBP na stanowiskach kierowniczych.

NIK oceniła krytycznie brak przeprowadzania przez NBP analizy potrzeb prowadzenia poszczególnych kampanii informacyjnych i promocyjnych oraz osiąganych efektów, w oparciu o skuteczne i kwantyfikowalne mierniki. NIK zwróciła również uwagę, że koszty promocji monet i banknotów wzrosły w latach 2020-2023 niemal pięciokrotnie, co nie przełożyło się na wzrost ich sprzedaży.

V. Wnioski

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) Opracowanie i wdrożenie regulacji wewnętrznych:
 - a. normujących zasady, tryb postępowania i działania naprawcze w przypadku przekroczenia limitu maksymalnej wysokości wynagrodzenia zasadniczego oraz limitu maksymalnego wynagrodzenia całkowitego pracowników NBP,
 - b. wskazujących podmiot uprawniony do przyznania nagrody Prezesowi NBP.
- 2) Dokonywanie oceny zaangażowania Prezesa NBP, wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa NBP oraz wiceprezesa NBP w realizację zadań określonych

w ustawie o NBP oraz za osiągnięte przez NBP wyniki przed podjęciem decyzji o przyznaniu i wypłacaniu ww. pracownikom nagród.

- 3) Wzmocnienie nadzoru nad zakresem i terminowością publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej NBP informacji wymaganych przepisami obowiązującego prawa.
- 4) Przeprowadzanie, na etapie planowania kampanii informacyjnych i promocyjnych, analizy rynku i grup docelowych odbiorców pod kątem wiedzy i świadomości o zagadnieniu stanowiącym przedmiot kampanii oraz dokonywanie ewaluacji skuteczności i efektywności prowadzonych kampanii w oparciu o mierzalne kryteria oceny realizacji celów i sposoby ich monitorowania.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 26 kwietnia 2024 r.

Z upoważnienia
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli
Michał Jędrzejczyk
/-/
.....
podpis

Zmian w wystąpieniu dokonała:
p.o. Dyrektora
Departamentu Budżetu i Finansów
Anna Wojcieszkiwicz
/-/
.....
podpis